

MATERIALE ARHEOLOGICE APARTINÂND CULTURII COȚOFENI DIN AȘEZAREA MĂGURA CĂPUDULUI (JUD. ALBA)

Studiul de față își propune introducerea în circuitul de specialitate a materialului arheologic aparținând culturii Coțofeni de la Măgura Căpudului¹, aflat în colecția veche a Muzeului Municipal de Istorie Aiud², precum și câteva considerații istorice legate de așezările de înălțime ale culturii mai sus amintite din Transilvania.

Situată la aproximativ 5 km. sud - est de Mureș, la est de satul Căpud (com. Teiuș, jud. Alba), nu departe de confluența Târnavei cu Mureșul, așezarea Coțofeni-”Măgura Căpudului” deține o poziție cheie în partea de sud a depresiunii Alba Iulia - Aiud (Pl. I/1). De dimensiuni impresionante, ”Măgura” are o formă dreptunghiulară, alungită, ușor îngustată spre nord, de jur împrejur având două terase în trepte, bine reliefate, îndeosebi pe laturile de est și vest (Pl. I/2, 3).

Așezarea de la Căpud intră în literatura de specialitate la începutul secolului prin publicațiile lui H. Reinerth (Reinerth 1929, 189-200) și M. Roska (Roska 1941, 46), primul chiar investigând *Măgura*, materialul rezultat aflându-se actualmente în Muzeul Național de Istorie al Transilvaniei (nr. inv. IV, 2107 - 2110) și Muzeul de Istorie din Aiud (nr. inv. 895-1003: 4380-4489). Referiri la așezarea de la Măgura Căpudului face și H. Schroller, care și publică un număr de șapte vase din această așezare (Schroller 1933, Taf. 26/9-12; 27/7, 10, 11). Conform lui V. Lazăr, și I. Berciu cercetează *Măgura* în anul 1942, despre materialele rezultate nefăcându-se însă precizări.

În anii 1963 și 1964 S. Dumitrașcu investighează arheologic Măgura Căpudului, trasând aici un număr de patru secțiuni, din care una în centrul platoului, iar celelalte trei pe laturile de nord, est și vest ale așezării. Secțiunea deschisă în centrul platoului, a evidențiat faptul că așezarea a fost afectată de amenajările de terasare, sau mai târziu, datorită lucrărilor agricole, pe parcursul cărora au fost dislocate locuințe de suprafață ridicate din pari și nuiele, acoperite cu lut. În celelalte trei secțiuni, s-a observat faptul că cele două straturi de umplutură rezultate în urma terasării conțin resturi ceramice Coțofeni, ce suprapun stratul propriu - zis de cultură. S. Dumitrașcu consideră că cele două terase cercetate arheologic, au fost amenajate fie în timpul, fie după încetarea locuirii Coțofeni, acestea cuprinzând grosimi ce variau între unul și doi metri (Dumitrașcu 1967, 157-158).

În anul 1972, H. Ciugudean efectuează periegeze în perimetrul acestei așezări, recoltând material ceramic, ce se află actualmente tot în Muzeul de Istorie Aiud³. Cu această ocazie este evidențiată și o locuire aparținând bronzului timpuriu, nescmnalată până acum în cadrul acestei stațiuni.

În cele ce urmează vom trece la analiza materialului arheologic aflat în colecția muzeului aiudean.

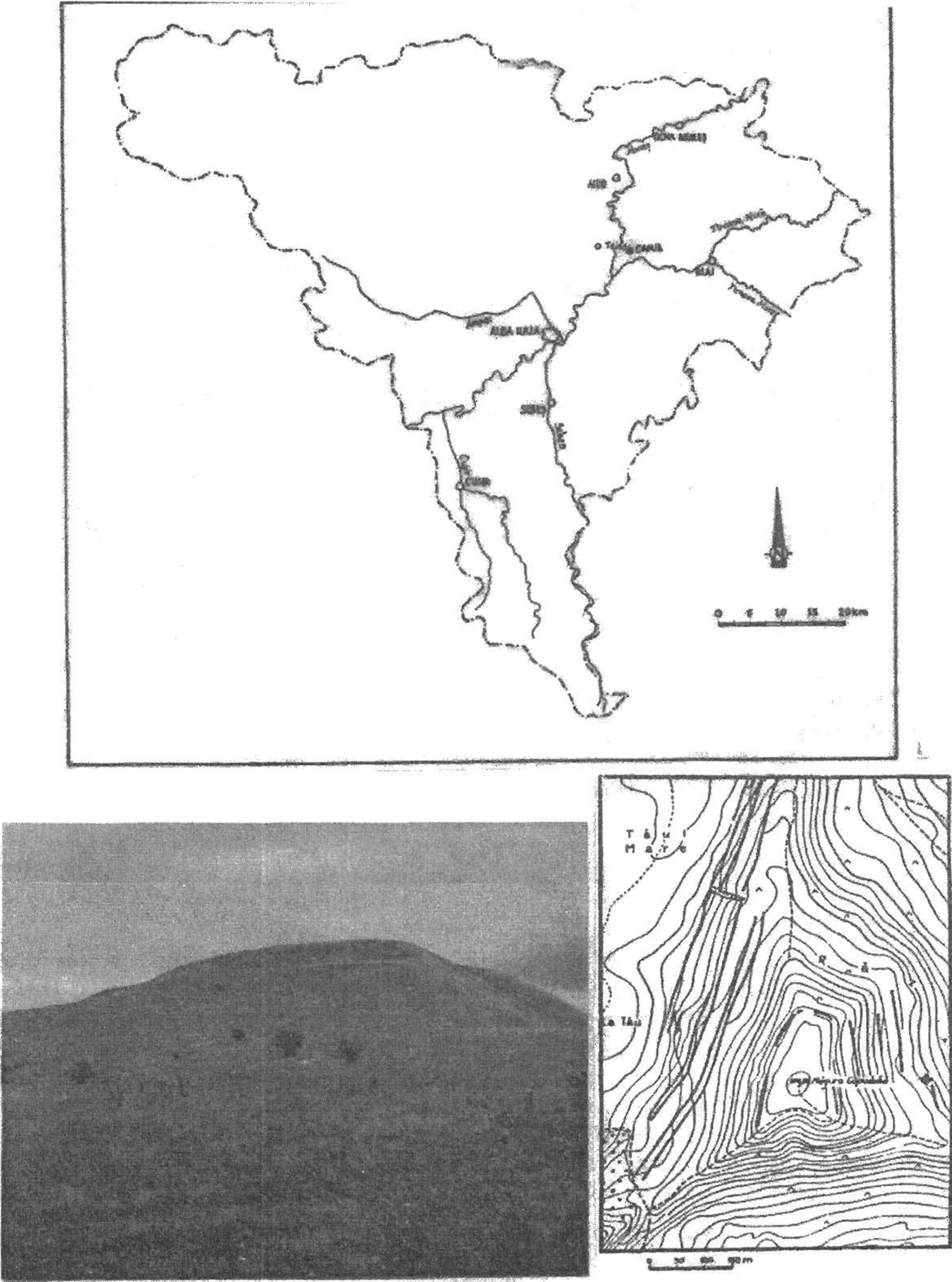
Ceramica.

În cadrul ceramicii prezentate în acest studiu, s-a putut constata faptul că aceasta a fost realizată în marea majoritate, dintr-o pastă ce le include în categoria vaselor de uz comun. Deși gama formelor și implicit și a uzului căruia îi era destinat vasul este relativ bine diversificată, s-a observat că o mare parte a materialului exemplificat a fost realizat dintr-o pastă bine frământată, cu un degresant ce conținea de la nisip cu grăuntele mărunț, până la pietricele. Culoarea acestei ceramici este cărămiziu-roșietică, fiind poroasă la pipăit, neangobată, obținută în urma unei arderi oxidante. Totuși, în cazul câtorva fragmente (Pl. VII/1, 3-6; VIII/1, 3-4, 7-8; X/6, 7; XI/4), atenția acordată manufacturării a fost sporită. Aceste vase au fost îngrijit lucrate, având ca degresant nisip fin; după uscare au fost lustruite metalic, culoarea lor fiind cenușiu spre negru, obținută în urma unei arderi reducătoare.

¹ Materialul arheologic prezentat aici a făcut parte din lucrarea de licență cu titlul *Aspecte ale culturii Coțofeni din Bazinul Mijlociu al Văii Mureșului*, susținută la Universitatea ”1 Decembrie 1918” Alba Iulia, în sesiunea iunie-iulie 1997.

² Mulțumim și pe această cale d-șoarei muzcograf Matilda Takacs, pentru bunăvoința cu care ne-a pus la dispoziție acest material.

³ Am intrat și în posesia acestui material, fapt pentru care mulțumim.

Planșa I

Gama formelor.

Tipologia formelor ceramice din așezarea de la Măgura Căpușului este bine reprezentată, distingându-se un număr de 8 (opt) tipuri mari, unele având variante.

Străchinile. Acestea sunt cu fundul drept, partea inferioară tronconică, umărul rotunjit, uneori bombat, buza fiind lățită, evazată (Pl. II/1-2, 4; III/2, 3; VII/1; VIII/8; XI/1). O altă variantă este cea de strachină semisferică, cu fundul drept și buza lățită prin îngroșare (Pl. II/3) sau tronconice, adânci, cu buza teșită oblic, spre exterior (Pl. IV/1) sau cu partea superioară rotunjită și buza teșită oblic în interior (Pl. IV/2).

Vasele de uz comun au o frecvență considerabilă în cadrul ceramicii de pe "Măgură", având mărimi mijlocii, cu profilul în forma literei S, alungite (Pl. IV/3-5; V/1,5-6; VI/2,5).

Amfora. Deosebim varianta pântecoasă, cu gât scurt și tendință cilindrică (Pl. IV/6); aceasta a mai fost identificată și fragmentar, fără a se putea reconstitui forma (Pl. VI/3-4; VII/3-6; X/3, 6-7; XI/4).

Cămile. În cazul nostru cămile au corpul bombat și fund sferic (Pl. IX/5, 6), uneori cu gâtul destul de jos, buza oblică, prevăzută cu cioc de scurgere (Pl. VIII/6); în general sunt prevăzute cu tortițe supraînălțate. Dintr-o formă mai puțin uzuală în spațiul intracarpatic, provine fragmentul de la Pl. VIII/7, ce credem că provine de la o cană cu cioc larg de scurgere, de tipul askos.

Ceștile. Sunt de mici dimensiuni, în general cu toartă supraînălțată; deosebim varianta cu corp emisferic, gât drept, cilindric, fund rotund (Pl. VIII/1, 4; IX/3; X/2) sau la fel, dar cu buza în formă de pâlnie și cioc de scurgere (Pl. VIII/3, 5).

O categorie aparte • constituie vasele *miniaturale*; exemplarele descoperite aici imită cana cu fundul drept (Pl. IX/1) sau vasele globulare, cu fundul rotunjit (Pl. IX/2).

Vase de mari dimensiuni (de provizii sau de bucătărie). Vasele din acest tip sunt înalte, cu gura larg deschisă, în formă de pâlnie, corpul ușor curbat (Pl. III/1; V/2, 4; VI/1), uneori cu torți puternice ce pornesc din buza vasului (Pl. X/8).

Castroane. Sunt forme asemănătoare cu străchinile, fiind doar mai adânci, cu fund plat și bună stabilitate; deosebim variantele cu buza dreaptă, uniform îngroșată, ușor invazată (Pl. V/3) sau la fel, dar cu buza rotunjită (Pl. XI/2).

Ulcioare. De la acest tip de vas credem că provin două torți fragmentare (Pl. X/4, 5).

O descoperire mai puțin obișnuită, o constituie un *fragment de chirpic decorat* (Pl. VII/2); acesta prezintă ornamente proprii culturii Coțofeni, aceeași origine sugerând-o și factura pastei. Credem că a fost desprinsă ori dintr-un perete de locuință cu caracter aparte, ori din cadrul unui complex cultic. Apartenență nesigură la cultura Coțofeni, reclamă *fragmentul de capac perforat*, realizat dintr-un fund de vas inelar (Pl. IX/4).

Torțile.

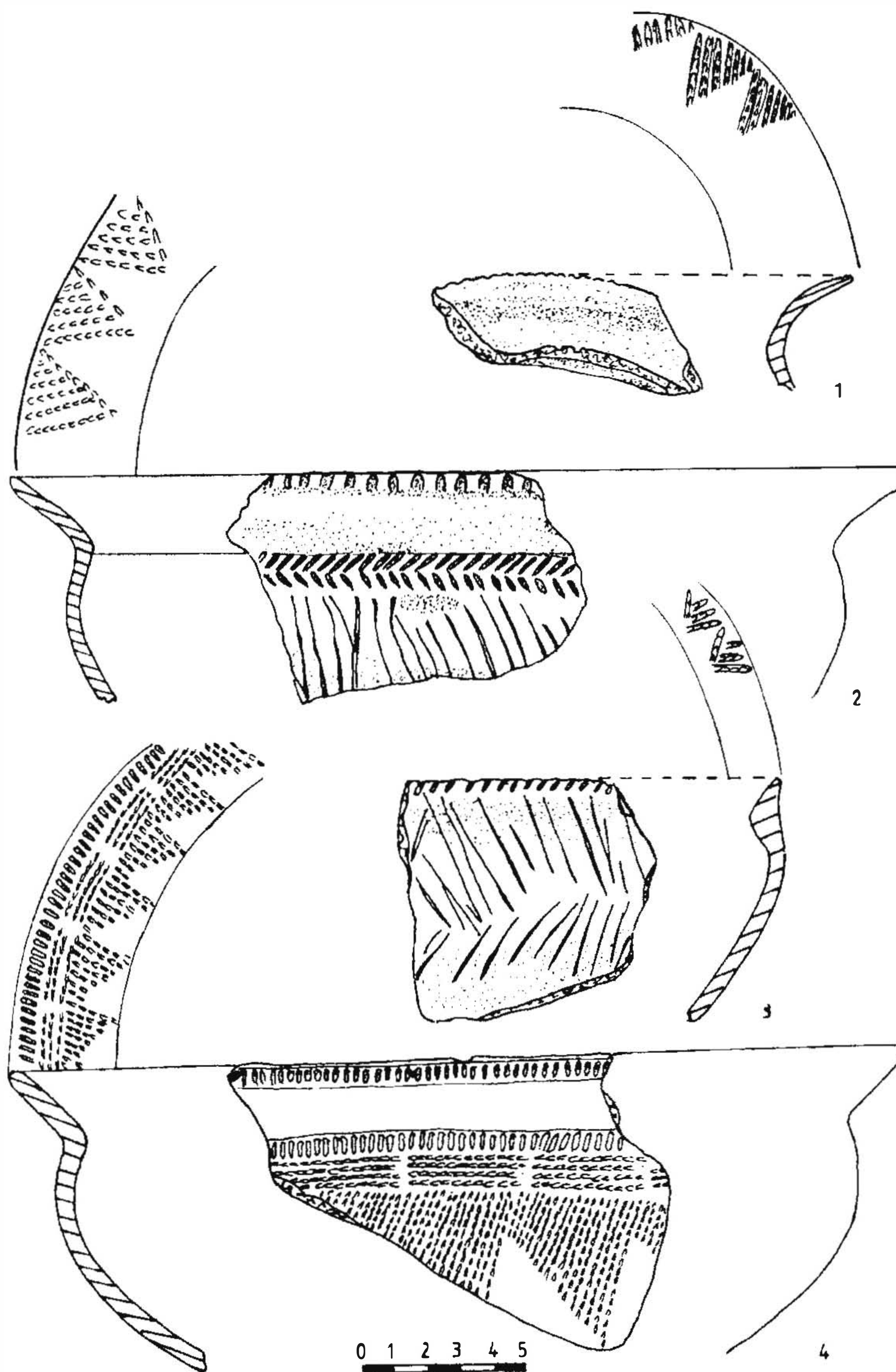
Torțile din cadrul ceramicii descoperite la Măgura Căpușului se înscriu în categoria celor de apucat; acestea sunt în totalitatea cazurilor aplicate și prezintă mai multe variante: torți de mari dimensiuni în bandă lată (Pl. X/8); torți sub formă de panglică (Pl. X/1, 2); torți în bandă, cu butoni aplicați în partea superioară (Pl. X/4, 5) și torți tubulare (Pl. X/3, 6, 7). În majoritatea cazurilor acestea sunt decorate.

Cu scop decorativ, dar și practic, pentru apucat, servesc și proeminențele în relief sub formă de potcoave și creste aplicate (Pl. V/1-6; VI/5) sau brăurile (Pl. VI/1).

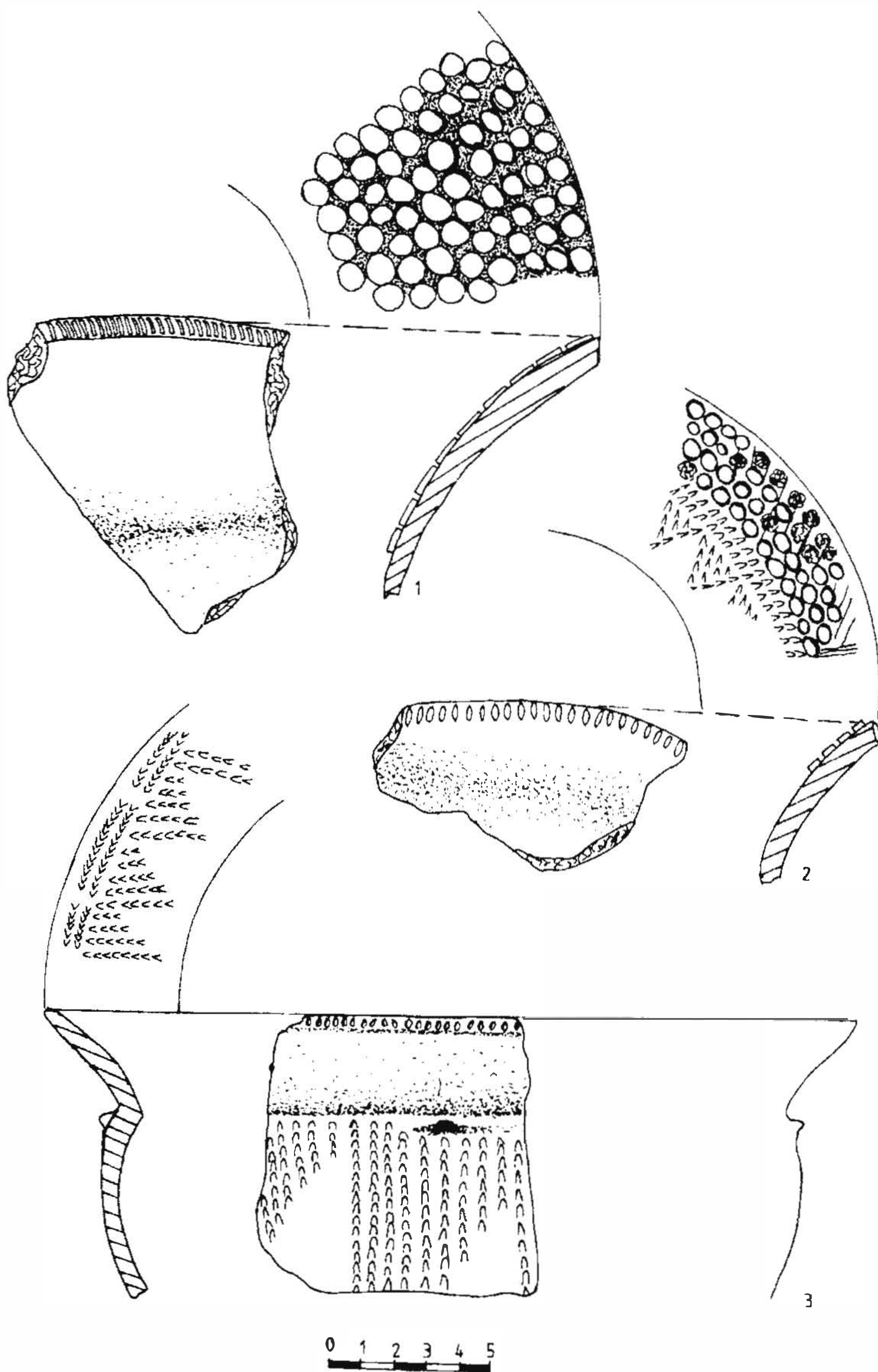
Gama ornamentelor.

Ceramica ce provine din așezarea de la Măgura Căpușului este foarte bogat ornamentată, rezultând motive complexe. Astfel, ca și procedee de lucru, s-a utilizat incizia, împunsăturile succesive, impresiunea și ornamentele în relief. Este probabil ca și incrustația cu pastă albă să fi fost folosită, dar aceasta nu s-a păstrat pe materialele ce le deținem.

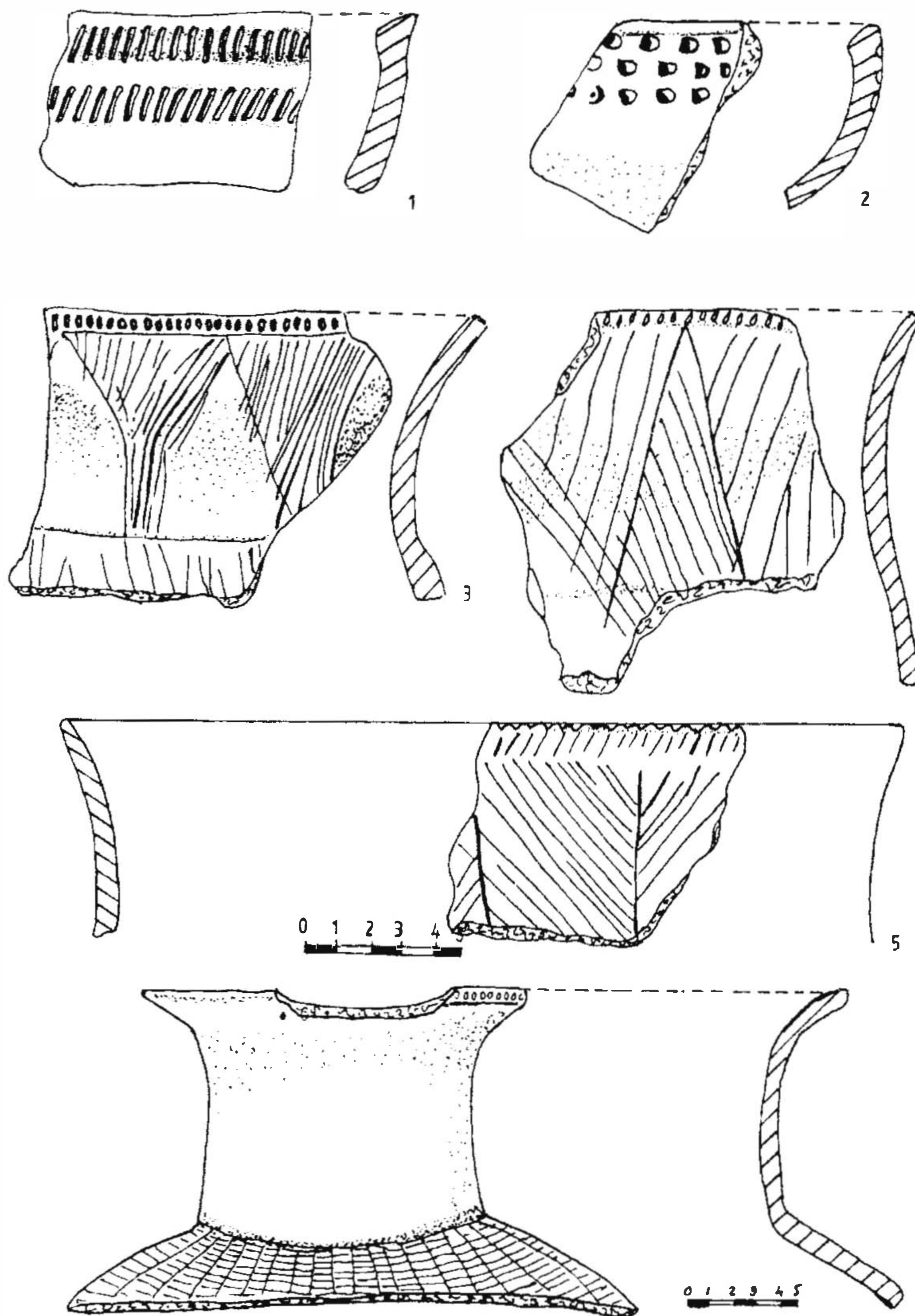
Unul din principalele motive ornamentale utilizat este *triunghiul*, acesta fiind obținut atât prin incizie, cât și în tehnica împunsăturilor succesive. În acest caz subliniem mai multe variante: triunghiuri "îngropate", realizate prin alternanțe de hașuri ce nu lasă suprafețe negative (Pl. IV/4; V/5-6; VI/5; VIII/3, 7; IX/1); triunghiuri în formă de franjuri (Pl. II/3; III/3; VII/1); triunghiuri în formă de ogivă (Pl. VIII/8); triunghiuri simple, cu o latură deschisă (Pl. II/3; III/3); triunghiuri simple, cu laturile marcate (Pl. II/2; III/2). Motivul triunghiului este, în marea majoritate a cazurilor de pe "Măgură", însoțit de alte ornamente, rezultând motive complexe de tip friză sau metopă (Pl. II/4; III/2, 3; VII/1).

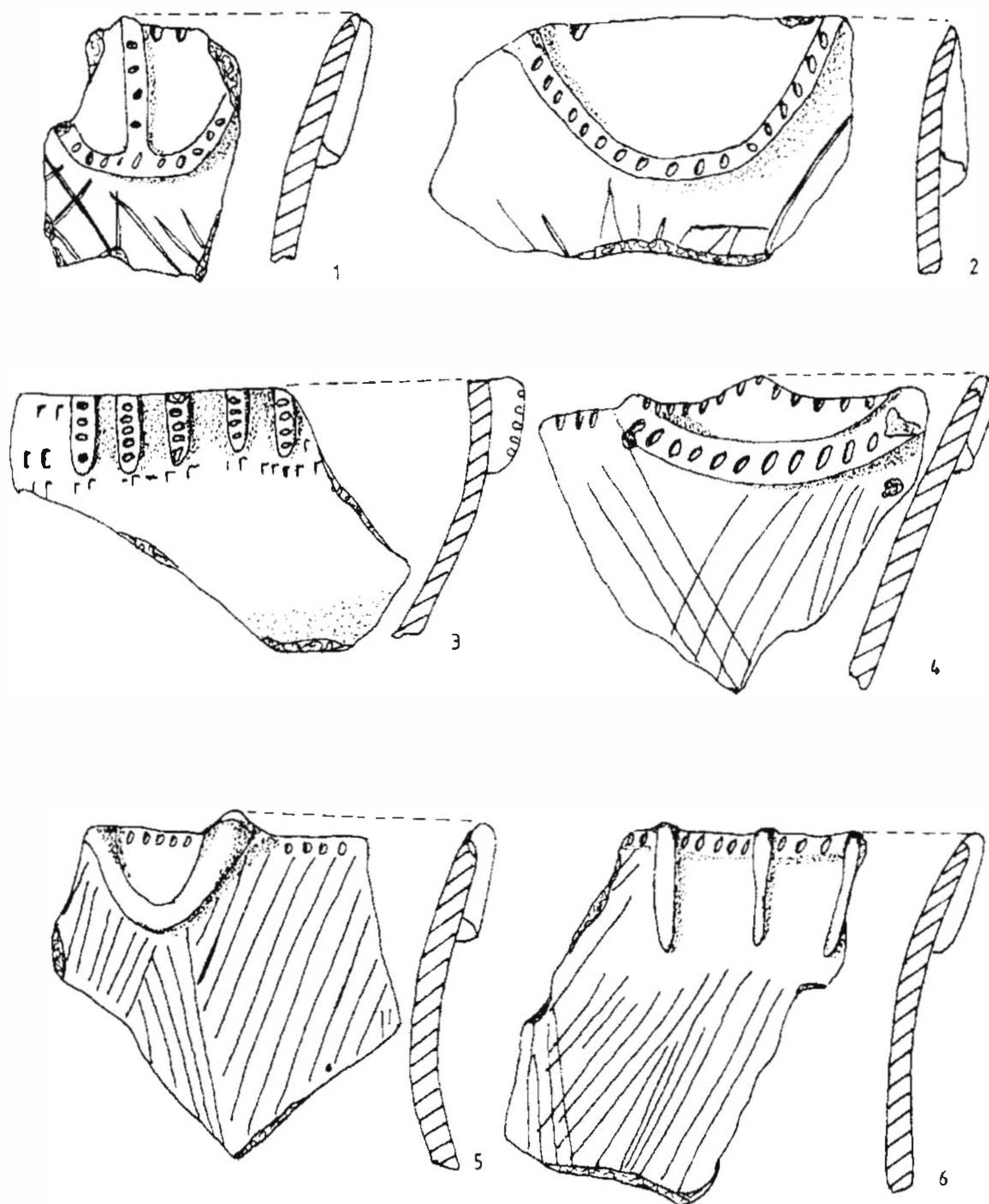
Planşa II

Planșa III.

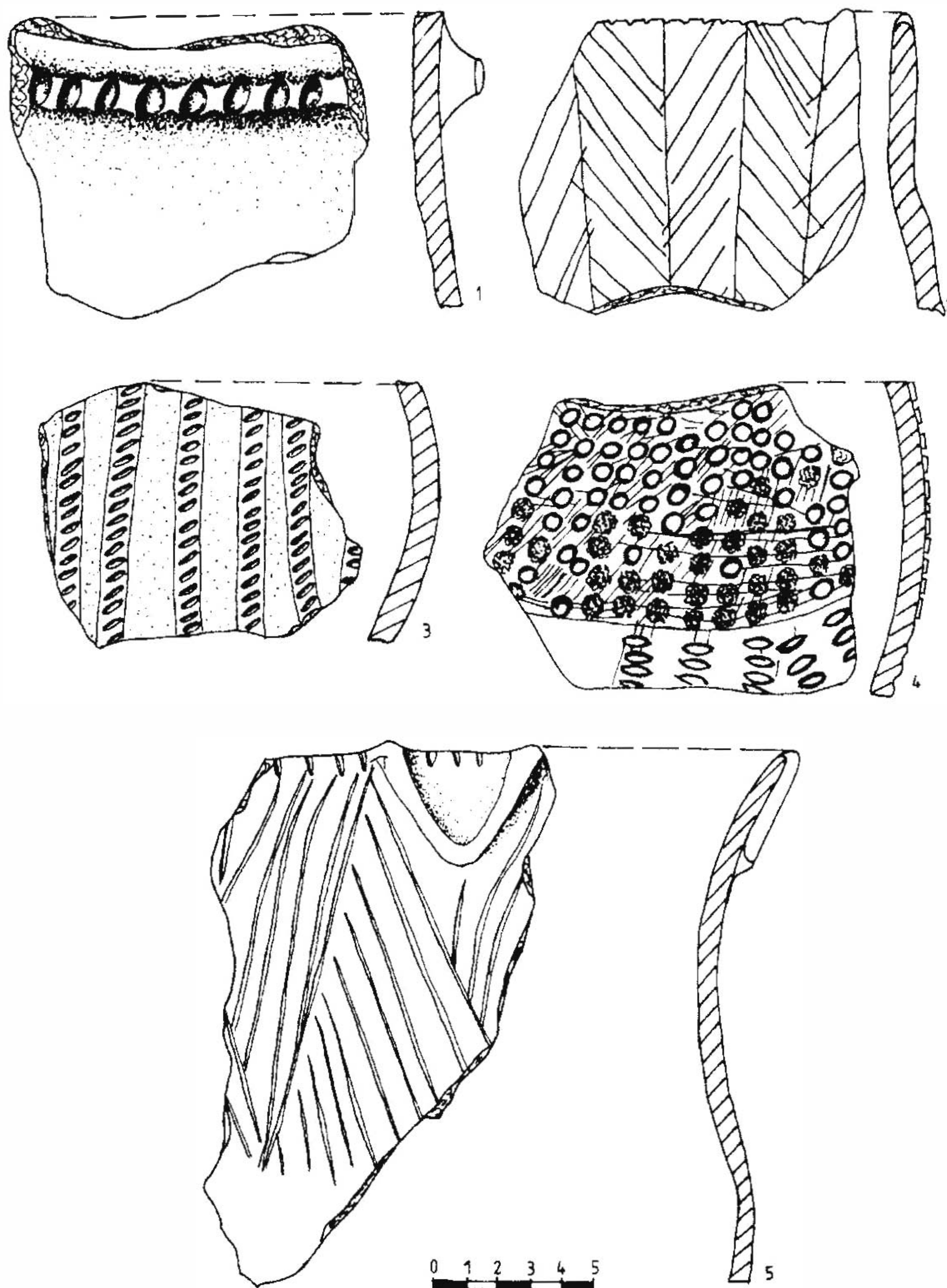

Planşa IV.

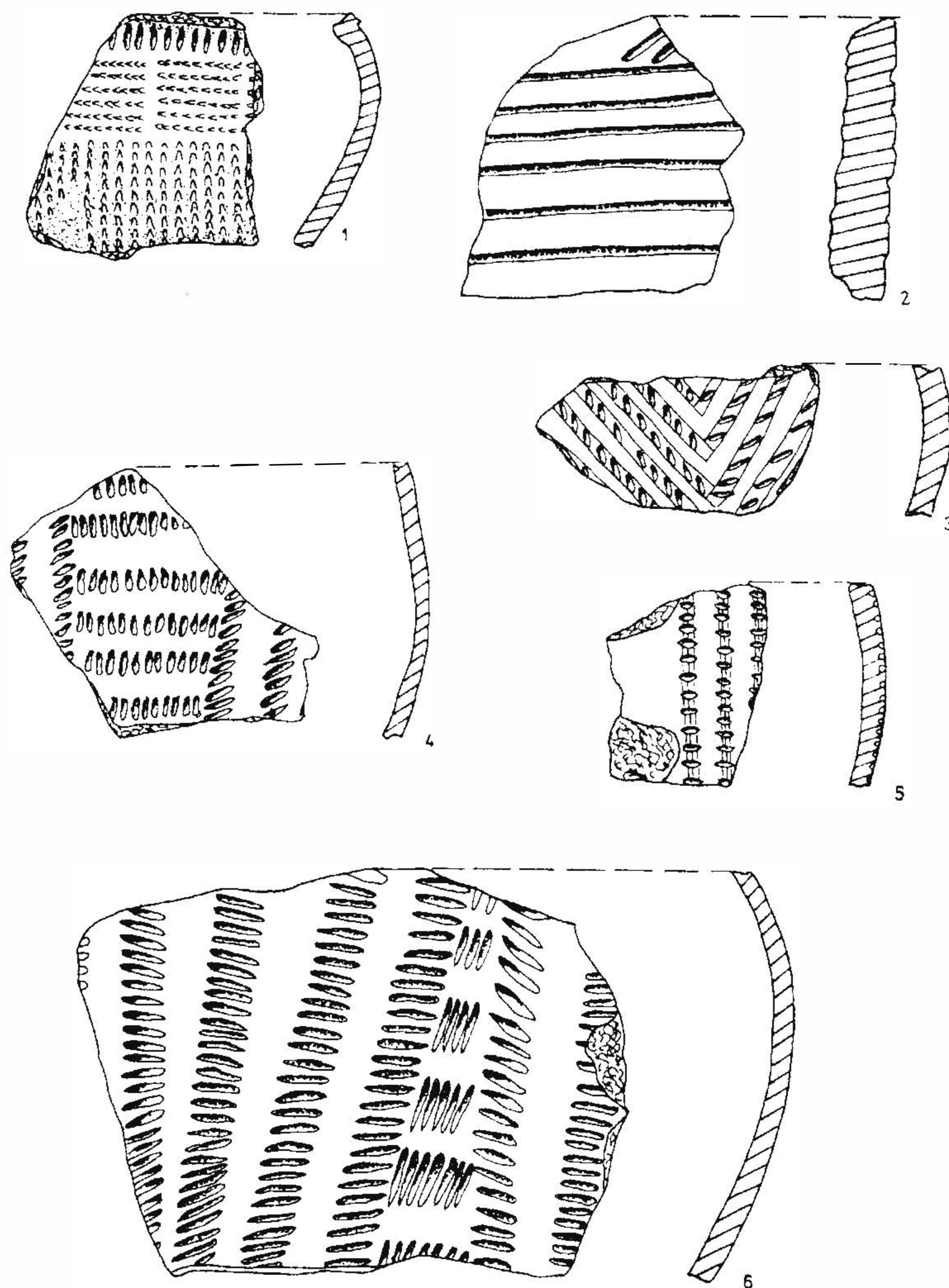

0 1 2 3 4 5

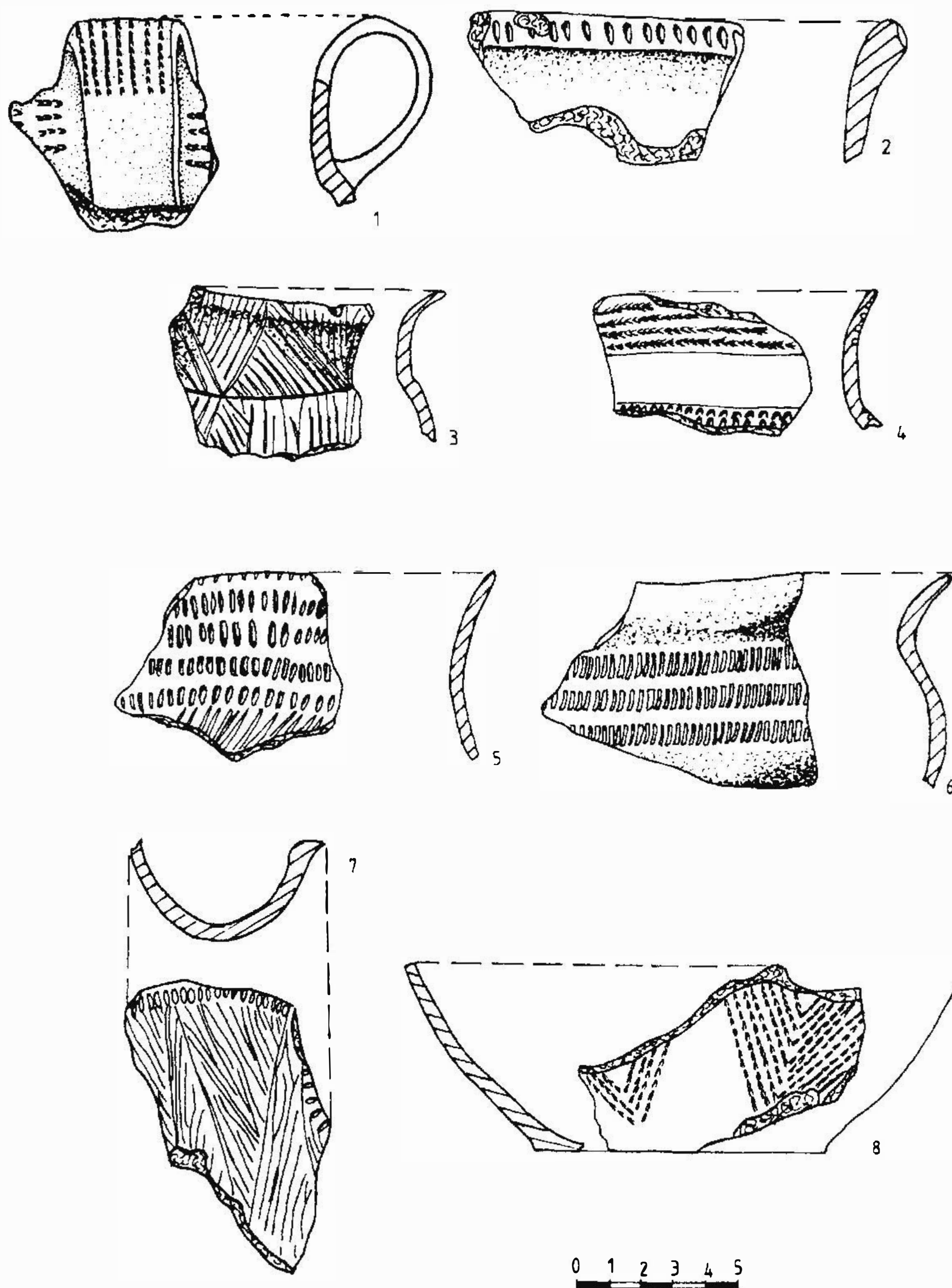
Plasa V.

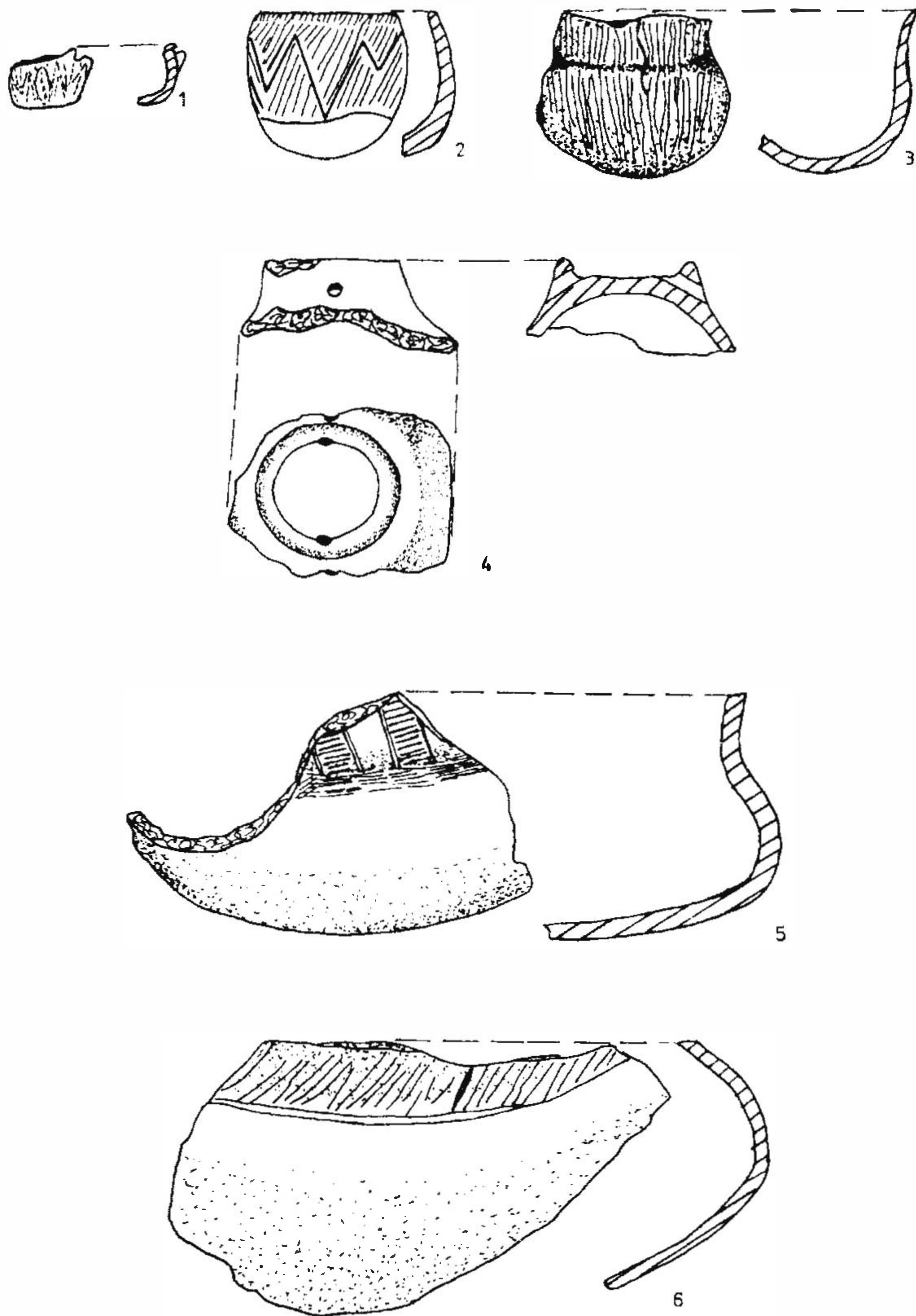
Planşa VI.

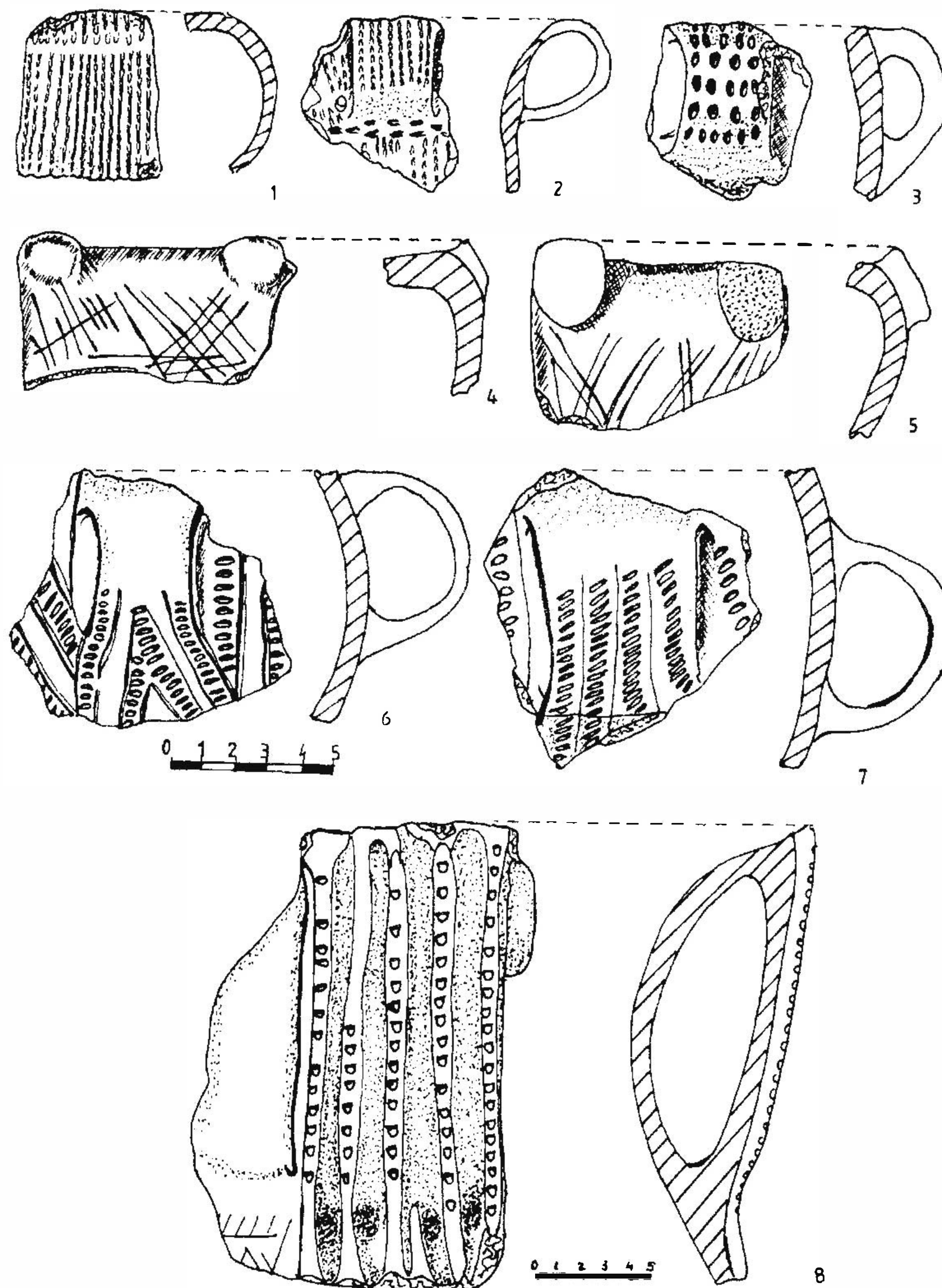
Planșa VII.

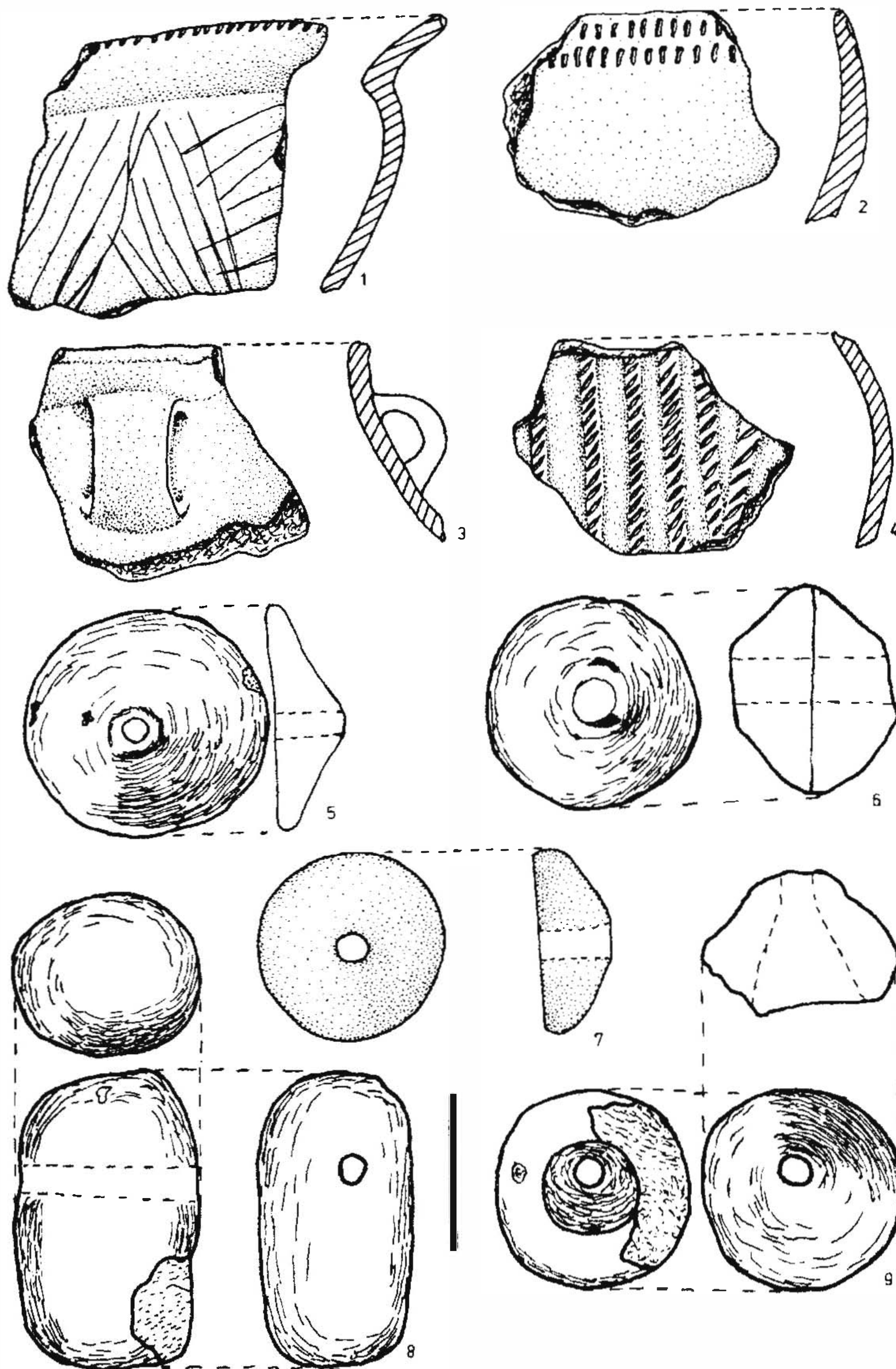
Planşa VIII.

Planșa IX

Planşa X.

Planșa XI.

Benzi hașurate. În cazul nostru sunt realizate din alternanțe de impresiuni dispuse în șiruri orizontale și verticale, pe suprafața vasului (Pl. VII/4, 6).

Benzi incizate. Acest motiv ornamental a fost trasat sub formă de șiruri verticale (Pl. VI/3; VII/6; IX/5; X/7; XI/4); șiruri orizontale (Pl. IV/1-2; VIII/5-6; XI/2) sau unghiulare (Pl. VII/3; X/6). Acestea au fost realizate atât cu ajutorul inciziilor, cât și al impresiunilor.

Motive în forma "scheletului de pește". În cadrul materialului studiat, acest ornament a fost surprins pe un singur fragment ceramic, fiind încadrat de alte motive, ce îl pun în evidență (Pl. II/2).

Motive dispuse în forma "ramurilor de brad". Acest motiv ornamental, este realizat din alternanțe de linii oblice, despărțite prin linii incizate, aranjate în șiruri verticale (Pl. IV/5; VI/4).

Aplicații plastice în forma "boabelor de linte". Cu ajutorul "boabelor de linte" au fost realizate motive complexe, de un real efect, dispuse pe o mare suprafață a vasului (Pl. III/1); în alt caz reprezentau ornamentul principal în cadrul unei frize (Pl. III/2), unde au fost plasate pe un grund scrijelit și spoit cu alb.

Șiruri de impresiuni. Prin impresiune s-au realizat diverse motive ornamentale. Pe unele categorii de vase, șirurile paralel-orizontale de impresiuni constituie motivul ornamental principal (Pl. IV/1-2; VIII / 6; XI/2); în alte cazuri, impresiunile ornează doar buza, pentru ca sub aceasta să se desfășoare un alt motiv, mai complex (Pl. II/2-4; III/1-3; IV/3-6; V/3-6; VI/2, 5; VIII/5; XI/1).

Ornamente în relief. Reprezentările în relief sunt destul de frecvente și apar sub diferite forme: brăuri crestate sau alveolare, aplicate sub buza vasului sau pe corpul acestuia (Pl. VI /1); potcoave în relief ornamentate (Pl. V/1-2, 4) sau neornamentate (Pl. V/5; VI/5); proeminențe simple (Pl. III/3); c aplicate îndeosebi pe zone ale vaselor cu expunere maximă la vedere (Pl. X/8).

Ornamente dispuse în forma "plasei de paianjen". Este vorba despre un motiv compozit, realizat cu ajutorul inciziilor, rezultând o "plasă de paianjen" ce cuprinde cca mai mare parte a vasului (Pl. IV/6).

Ornamente realizate cu ajutorul striurilor. Ac forma unor incizii subțiri, discrete, dezordonate (Pl. X/4, 5; V/4, 6; IX/3, 7).

Alte obiecte din lut.

Includem aici *fusaiiolele*, superioară bombată (Pl. XI/5, 7); fusaiolă bitronconică aplatizată (Pl. XI/6); fusaiolă conică, cu scobitură la bază (Pl. XI/9). A mai fost descoperită o *greutate* din lut ars, de formă cilindrică, perforată (Pl. XI/8).

Prelucrarea cornului.

Accastă îndeletnicire este atestată în așezarea de la Măgura Căpușului prin descoperirea a trei *săpăliși* (Pl. XII/2) și a unui *vârf de dăltiță* (Pl. XIII/1), confecționate din același material.

Legătura directă cu populația ce a locuit "Măgura" o face craniul descoperit în cuprinsul acestei așezări (Pl. XIII/2-4), despre care M. Roska spune că este brahicefal; tot el vorbește despre un femur curbat, pe care îl socotește că ar fi aparținut unui călăreț (Roska 1942, 152).

Analogiile cele mai apropiate, atât în timp cât și în spațiu, s-au conturat în cadrul așezărilor Coțofeni ce corespund aceluiași tip, respectiv cele de înălțime⁴.

Astfel, străchinile tronconice, cu buza evazată (Pl. II/2, 4; III/2, 3; VII/1; VIII/8) sunt răspândite în special în centrul Transilvaniei, fiind atestate la Râmeș și Livezile (Roman 1976, 20, Pl. 12/22-24), la Șincai (Lazăr 1978, Pl. XXIV/26), dar și la Oradea-Salca (Roman 1976, Pl. 117/4).

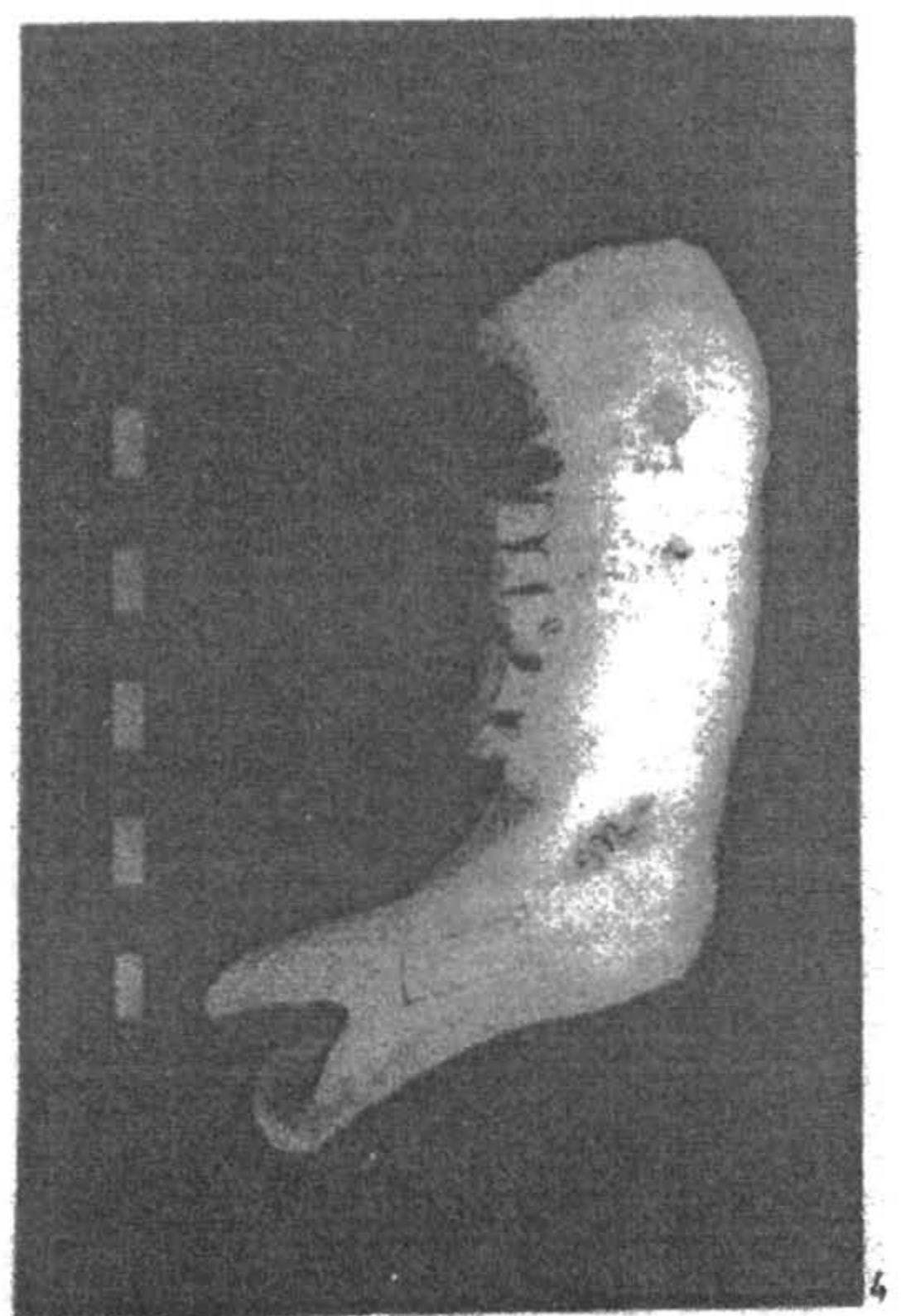
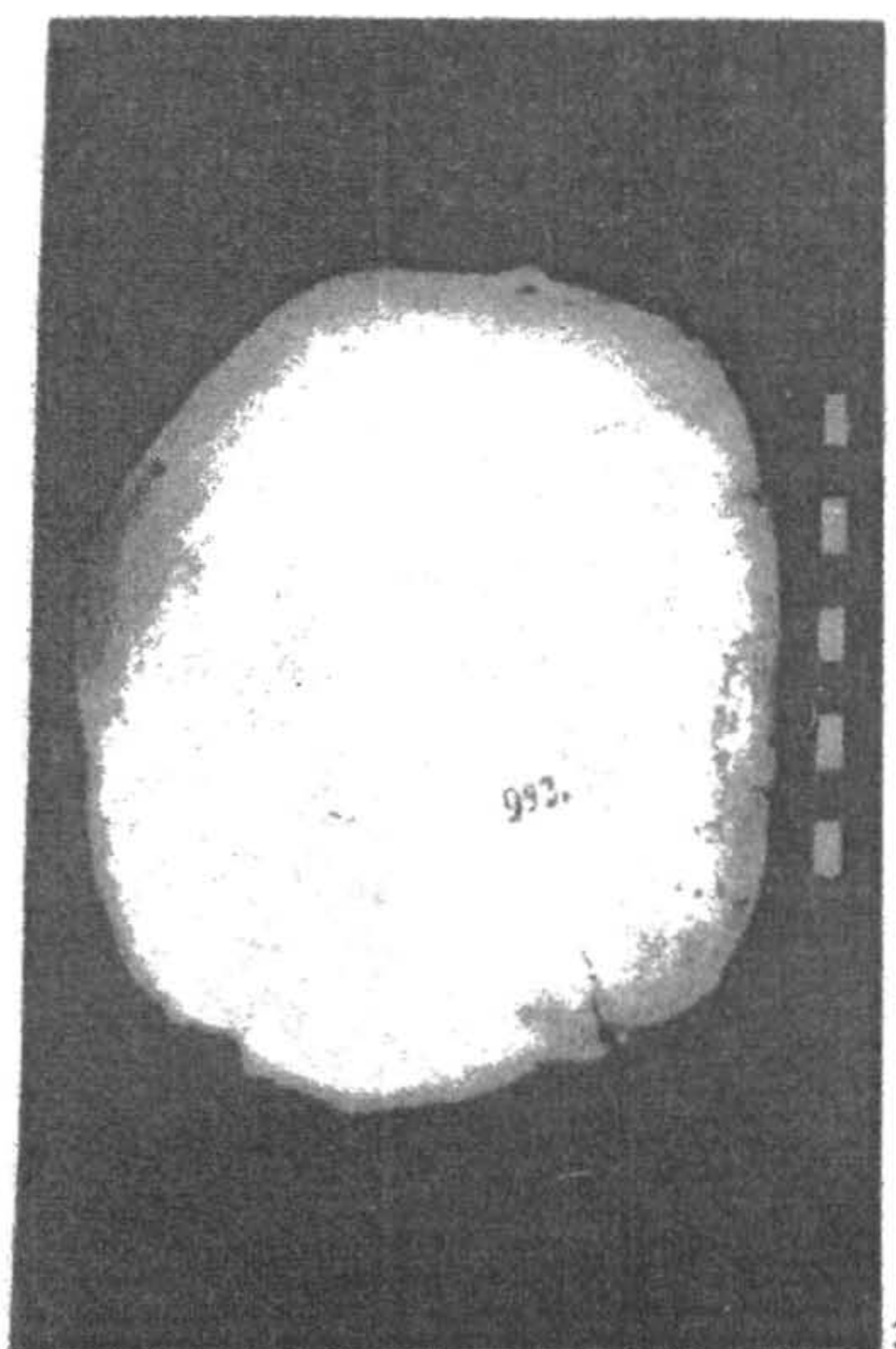
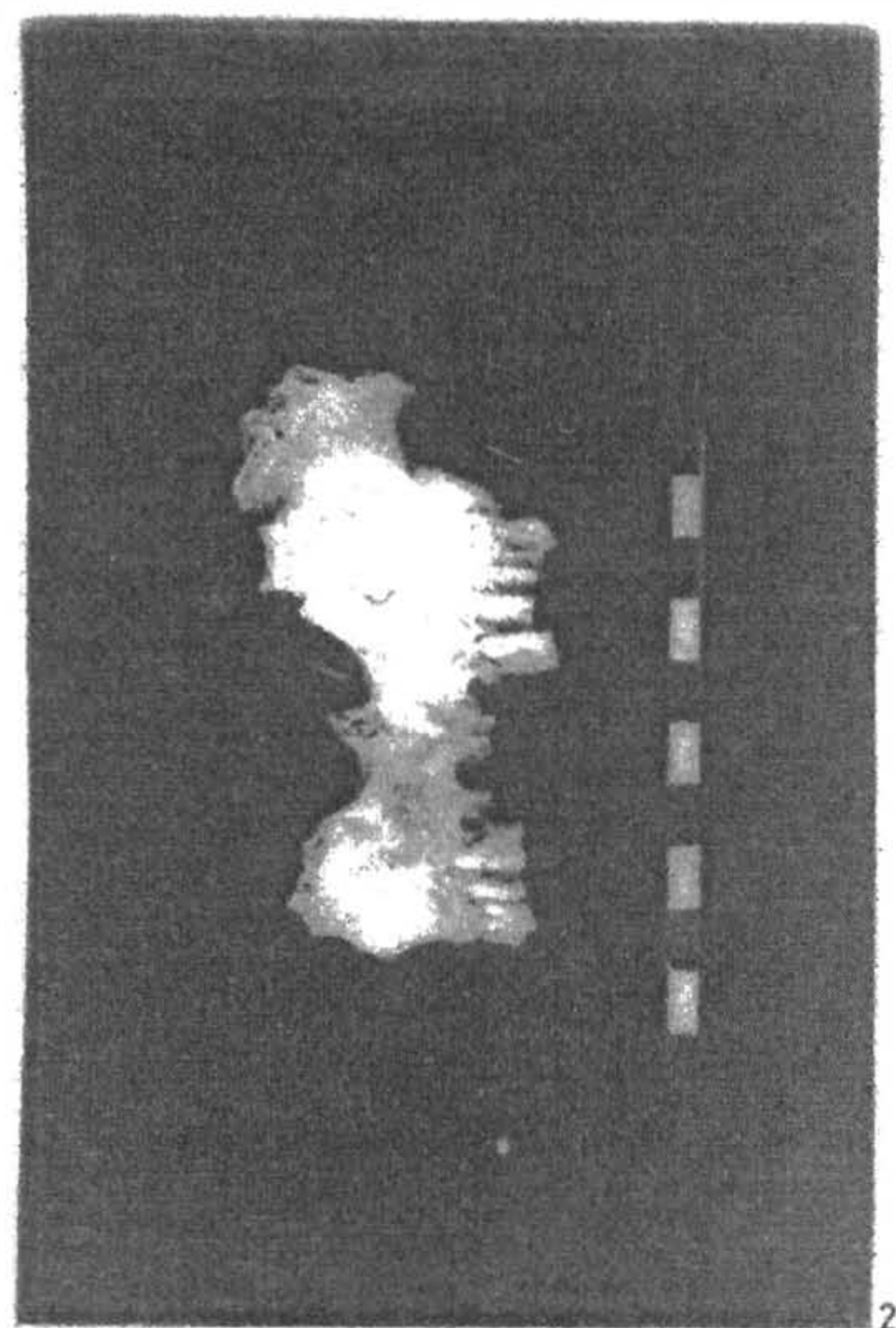
Amfora de mari dimensiuni de la Măgura Căpușului (Pl. IV/6) este aproape identică, atât ca formă, cât și ca decor, cu cea de la Boarta-"Cetățuie" (Dumitrașcu, Togan 1971, Pl. IV/ 10; Roman 1976, Pl. 85/2); dar prezentând certe analogii și cu exemplarele de la Șincai (Lazăr 1978, Pl. III/4-6).

Categoria vaselor de uz comun (Pl. IV/3, 5; V/1, 5, 6; VI/2, 5), se regăsește în multe cazuri în așezarea de la Șincai (Lazăr 1978, Pl. XXII/5, 7, 14, 17, 27, 28, 31, 34-36).

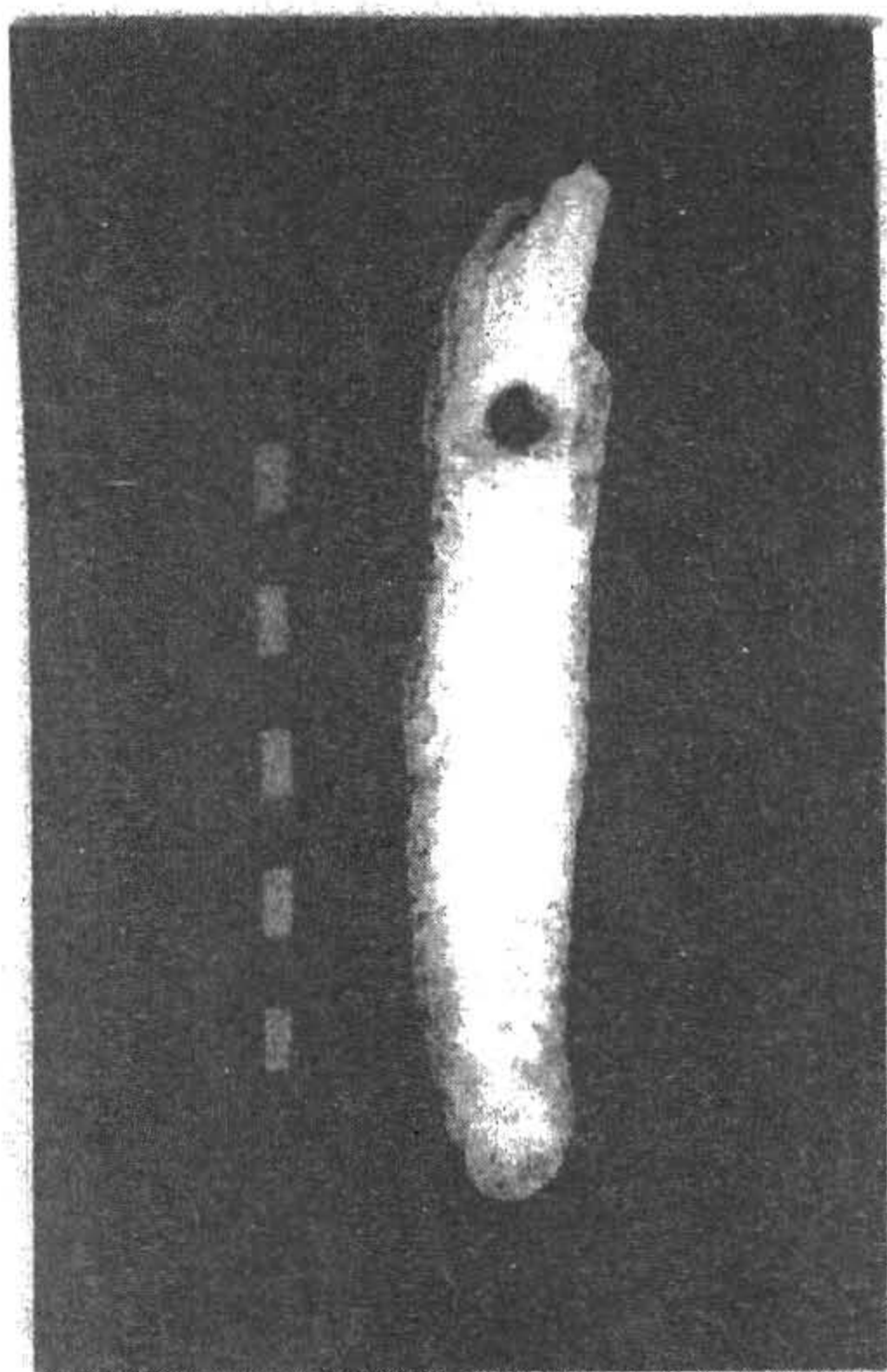
Căni cu corpul bombat și fund sferic (Pl. IX/5-6) au fost descoperite la Geoagiu și Tăuți (Roman 1976, Pl. 19 / 12,13), la Șincai (Lazăr 1978, Pl. XI/6), sau la Călnic (Lazăr 1979/16).

Vasle de mari dimensiuni (Pl. V/2,4) își găsesc paralele în așezarea de la Sebeș-"Râpa Roșie" (Roman 1976, Pl. 31/1).

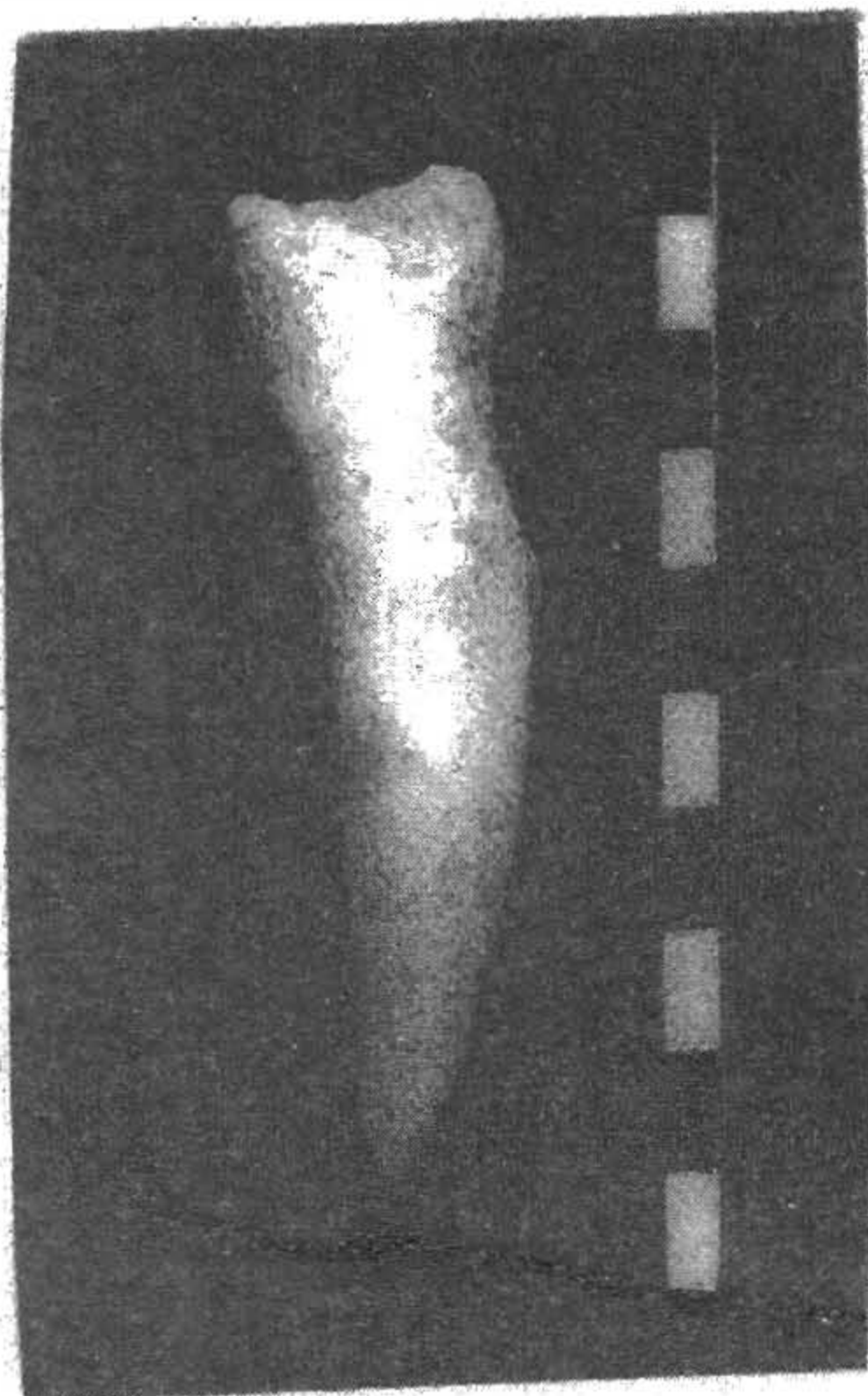
⁴ Clasificarea aparține lui P. Roman (Roman 1976, 14).

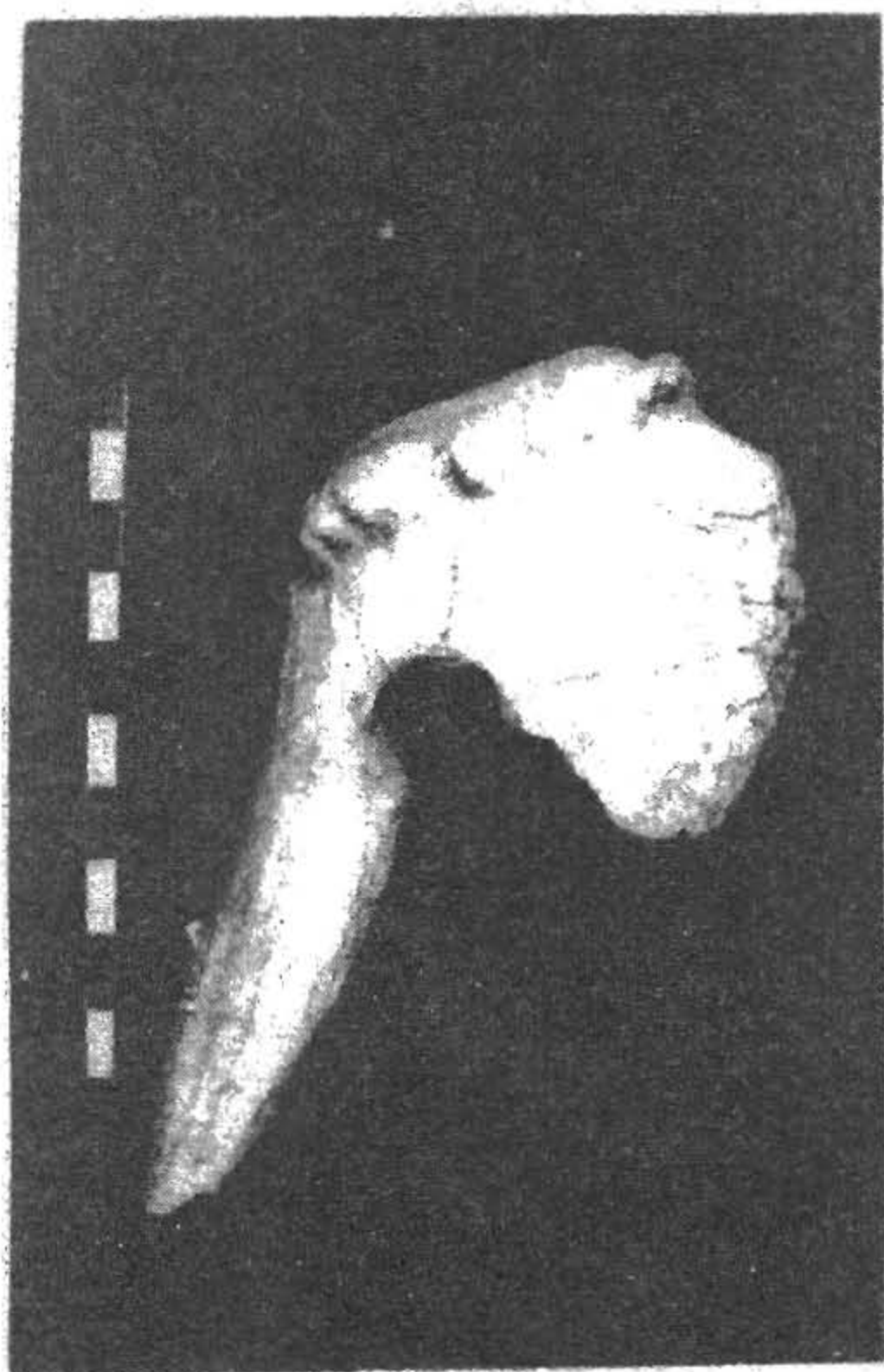
Planșa XII.

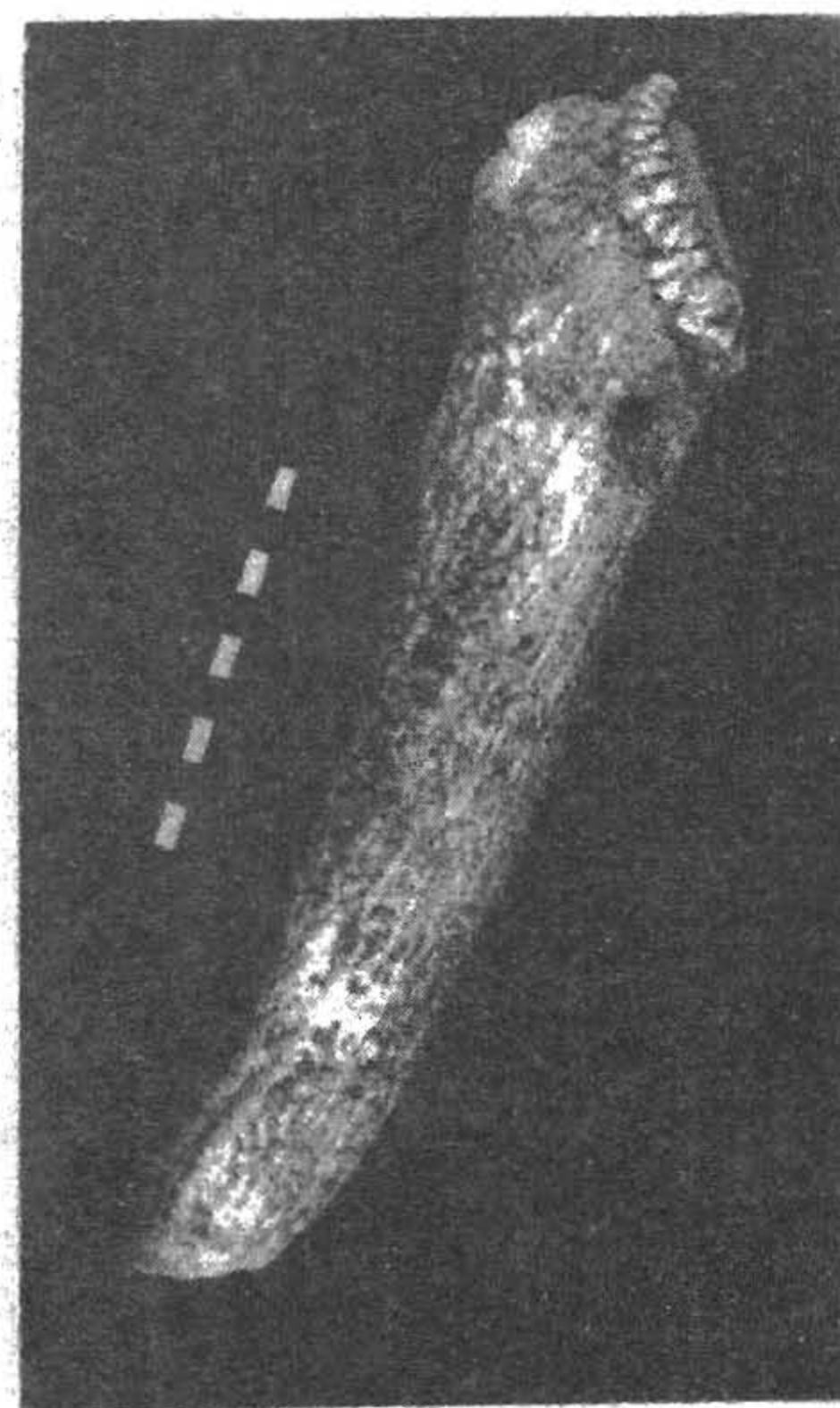
1

2

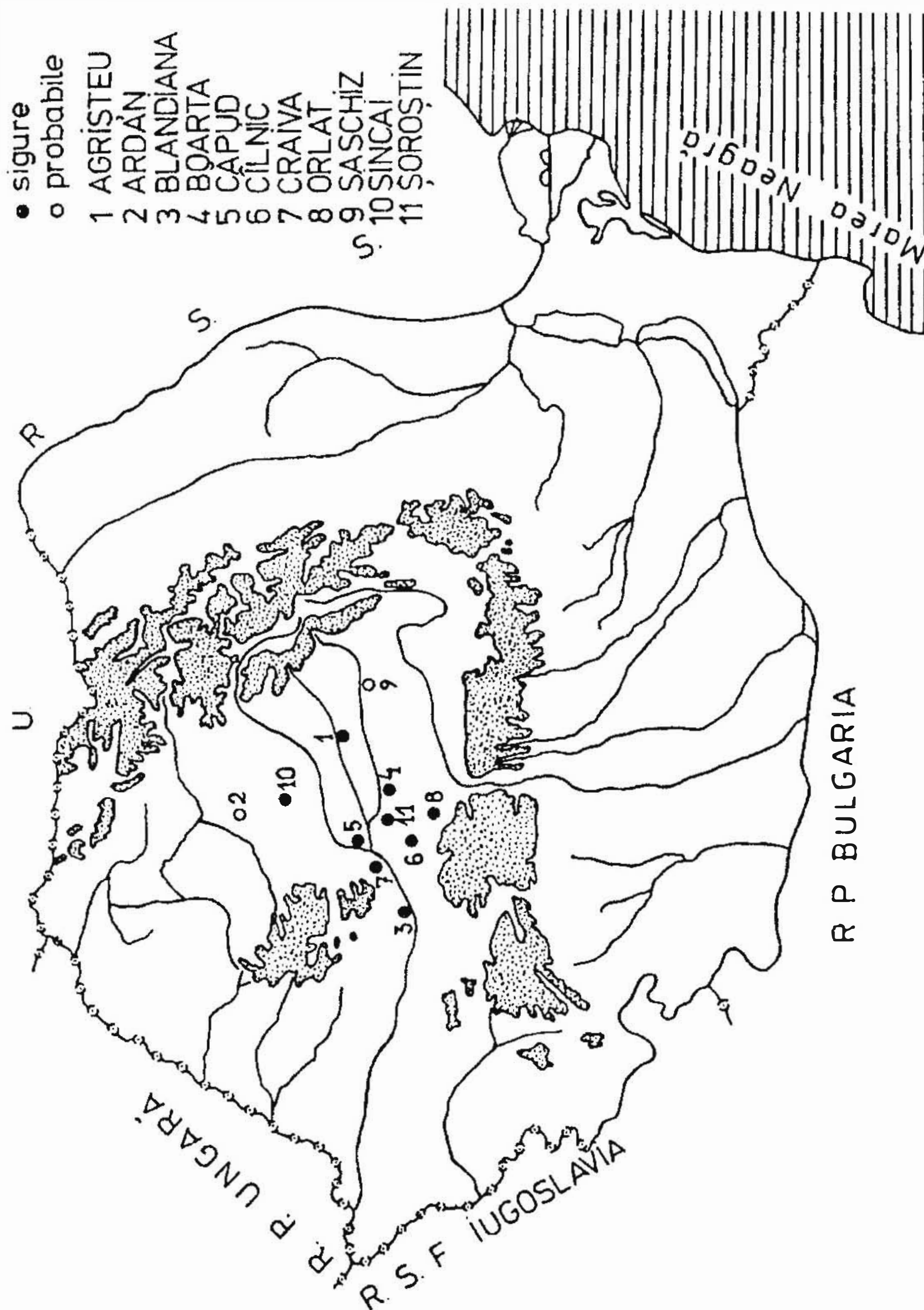

3

4

Planşa XIII.

Pl. XIV Așezări Coțofeni pe înălțime, cu terase, din Transilvania (după V. Lazăr).

Menționăm faptul că analogiile pentru ornamente, se regăsesc în mare parte în cadrul celor prezentate pentru forme. Mai cităm aici doar câteva exemple pentru motivele ornamentale de genul frizelor, realizate pe străchinile cu buza evazată (Pl. II/1-2,3; III/2,3). Aceste motive complexe, chiar dacă au fost desfășurate și pe alte tipuri de vase le-am regăsit la Lopadca Vecche sau la Oradea-Salca (Roman 1976, Pl.88/2,5; 117/4).

Ornamentului realizat doar din boabe de linte, dispuse una lângă alta, pe buza vasului (Pl. III /1), nu i-am găsit correspondent.

Săpăligile fragmentare (Pl. XII/1, 2-3) se regăsesc în majoritatea așezărilor, exemplificăm aici doar cu piesele de la Șincai (Lazăr 1975, Pl. XVI).

În urma analizei materialului arheologic prezentat și a comparării lui cu alte materiale Coțofeni, propunem încadrarea lui în ultima fază de evoluție a acestei culturi, mai precis în faza III a-b⁵.

Un fragment ceramic aparte, a fost descoperit în cercetări de suprafață efectuate în perimetrul așezării (Pl. XI/3). Vasul a fost realizat dintr-o pastă bine frământată, fără impurități, ambele fețe fiind lustruite metalic. Buza a fost îngroșată sub formă de "manșetă", imediat de sub aceasta pornind tortițe tubulare. Piesa își găsește corespondențele cele mai apropiate în așezările de bronz timpuriu II⁶ de la Alba Iulia-"Str. Sinaia" (Ciugudean 1988, fig. 3/1) și Gligorcesti-"La Holoame" (Gogâltan, Florea 1994, fig. 10/7).

Concluzii.

În concepția noastră, așezările de înălțime de tipul celei de pe "Măgura" reprezintă faza de maximă sedentarizare a comunităților Coțofeni din arealul intracarpatic. Grăitoare sunt în acest sens stațiunile de la Cîlnic-"Dealul Mare", Boarta-"Cetățuic", Căpuș-"Măgura", Șincai-"Cetatea Păgânilor" (Pl. XIV), unde stratul de cultură are o grosime medie de 0,50 m. De asemenea, în toate aceste așezări, locuințele au fost construite solid, din pari și bârne căptușite cu lut, și cu acoperiș în două ape.

Ponderea așezărilor Coțofeni în arealul intracarpatic este foarte mare în această fază evolutivă a culturii. Remarcăm faptul că aceste așezări, diferă între ele; astfel, unele dintre ele (Șincai, Cîlnic, Boarta, Căpuș), par să fie adevărate sedii, locul unde era "matca" comunității respective, de unde se făceau incursiuni în teritoriu, pentru procurarea hranei, rezultând astfel o sumedenie de așezări de mai mică amploare, de tipul sălașelor.

Aceste așezări de înălțime, confereau locuitorilor săi, supravegherea unui întins areal geografic și mai ales a principalelor căi de comunicație, oferite de bazinele naturale ale râurilor. Este posibil ca între aceste așezări, să fi existat moduri de comunicație la distanță. În contextul în care, eneoliticul târziu este definit ca și o perioadă de schimbări și mutații etnice, ne explicăm de ce aceste comunități aleg înălțimile apărute natural. Pătrunderea continuă a populațiilor alogene, nu trebuie înțeleasă însă ca și un șoc devastator; în cultura materială a acestei perioade observându-se o serie de elemente compozite.

Astfel, la începutul ultimei faze evolutive a culturii Coțofeni (III a-b), credem că în zona intracarpatică, atmosfera era relativ pașnică, aceasta variind însă la intervale destul de scurte de timp, cu o migrație lentă, din zonele nord pontice cu precădere. Desigur, se fac simțite și influențele sudice și vestice, impactul acestora este însă de altă natură, denotând conviețuiri.

Cert este însă faptul că, ● dată cu penetrațiile acestor populații, se face trecerea la bronzul timpuriu, reprezentat prin diferite grupuri culturale. Acest lucru s-a observat în cadrul unor așezări cum sunt cele de la Boarta sau Șincai. În așezarea de pe "Măgura", între manifestările culturale ale comunității Coțofeni de aici și manifestările culturale ale bronzului timpuriu, există o cezură cronologică. Astfel, credem că după încheierea locuirii Coțofeni de pe "Măgură", aceasta rămâne nelocuită până în a doua etapă a bronzului timpuriu. Caracterul locuirii din epoca bronzului timpuriu, rămâne însă în sarcina unei cercetări viitoare.

ADRIAN GLIGOR

Universitatea "1 Decembrie 1918"

⁵ Conform sistemului cultural-cronologic propus de P. Roman (Roman 1976, 35-43).

⁶ Periodizarea aparține lui P. Roman (Roman 1986, 30-31).

ABREVIERI BIBLIOGRAFICE

- Aldea 1968 - I. Al. Aldea, *Așezarea Coțofeni de la Râpa Roșie - Sebeș*, în *Apulum*, VII/1, 1968, p.91-103.
- Andrițoiu 1985 - I. Andrițoiu, *Preliminariile epocii bronzului în sud-vestul Transilvaniei*, în *Apulum*, XXII, 1985, p.9-15.
- Berciu, Berciu 1949 - D. Berciu - I. Berciu, *Săpături și cercetări arheologice în anii 1944 - 1947*, în *Apulum*, III, 1949, 1-43.
- Ciugudean 1983 - H. Ciugudean, *O așezare din epoca timpurie a bronzului la Alba Iulia*, în *Traco-Dacica*, IX, 1-2, 1988, p. 15-22.
- Dumitrașcu 1967 - S. Dumitrașcu, *Așezarea Coțofeni-"Măgura Căpudului"*, în *Studii și comunicări*, Muzeul Brukenthal, 1967, p.157-164.
- Dumitrașcu, Togan 1971 - S. Dumitrașcu, G. Togan, *Săpăturile arheologice de la Boarta- "Cetățuie" (jud.Sibiu)*, în *ActaMN*, VIII, 1971, p.423-436.
- Gogâltan, Florea 1994 - F.Gogâltan, G.Florea, *Săpăturile arheologice de la Gligorești (jud.Cluj)-1990*, în *Apulum*, XXXI, 1994, p.9-37.
- Horedt 1949 - K. Horedt, *Săpături privitoare la epoca neo- și eneolitică*, în *Apulum*, III, 1949, 44-69.
- Lazăr 1975 - V. Lazăr, *Cultura Coțofeni în județul Mureș (I). Istoricul cercetării așezărilor*, în *Marisia*, V, 1975, p.29-42.
- Lazăr 1976 - V. Lazăr, *Așezări de înălțime cu terase ale culturii Coțofeni în Transilvania*, în *Marisia*, VI, 1976, p. 27-34.
- Lazăr 1977 - V. Lazăr, *Așezarea Coțofeni de la Șincai (jud. Mureș)*, în *Marisia*, VII, 1977, p. 17-56.
- Lazăr 1978 - V. Lazăr, *Așezarea Coțofeni de la Șincai (jud. Mureș) (II)*, în *Marisia*, VIII, 1978, p.35-56.
- Lazăr 1979 - V. Lazăr, *Așezări de înălțime cu terase Coțofeni în Transilvania*, în *Marisia*, IX, 1979, p.27-38.
- Lazăr 1980 - V. Lazăr, *Așezări de înălțime cu terase Coțofeni în Transilvania (III)*, în *Marisia*, X, 1980, p.11-30.
- Reinerth 1929 - H. Reinerth, *Siebenbürgen als nordisches Kulturland der jüngeren Steinzeit*, în *Manus*, VII, 1929, p.189-200.
- Roman 1976 - P. Roman, *Cultura Coțofeni*, Ed. Academiei, București, 1976.
- Roman 1986 - P. Roman, *Perioada timpurie a epocii bronzului pe teritoriul României*, în *SCIVA*, I, 37, 1986, p. 30-31.
- Roska 1942 - M. Roska, *Erdély régészeti repertoriuma*, I, Cluj, 1942.
- Roth 1942 - Fr. Roth, *Das nordische Steinzeitdorf von Kelling*, în *Deutsche Forschung im Südosten*, I, Sibiu, 1942.
- Roth 1943 - Fr. Roth, *Abschluss der Ausgrabungen im nordischen Steinzeitdorf von Kelling*, în *Deutsche Forschung im Südosten*, II, Sibiu, 1943.
- Schroller 1933 - H. Schroller, *Die Stein- und Kupferzeit Siebenbürgens*, Berlin, 1933.

ARCHAEOLOGICAL MATERIALS BELONGING TO THE COȚOFENI CULTURE FROM THE
MĂGURA CĂPUDULUI (JUD. ALBA) SETTLEMENT

SUMMARY

This research presents a group of archaeological Coțofeni materials, from the third developing faze of this culture and also a few considerations regarding the high settlements belonging to the same culture.